

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 20230329102765

Aan	:	Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering	:	23 november 2023
Agendanummer	:	
Onderwerp	:	Afval - Nieuwe doelstellingen 2030, Invoeren financiële prikkel 2025,

Voorstel

Het voorstel is:

1. De volgende nieuwe doelstellingen voor 2030 voor het afvalbeleid vast te stellen:

Doelstelling	2030
minder restafval	< 30 kg/inw*jr.
meer, en betere afvalscheiding	> 90 %
meer hergebruik van grondstoffen	> 60 %;

2. Vanaf 1 januari 2025 de financiële prikkel op het aanbieden van huishoudelijk afval in te voeren, en het systeem van heffing vast te stellen volgens variant 1.b, met:
 - a. één (1) vastrecht voor alle huishoudens, en
 - b. aanbiedtarieven voor restafval en GFT+e;
3. Alle huishoudens in 2024 een nieuwe GFT+e en RST-container te geven en hiervoor een krediet beschikbaar te stellen van € 500.000, en de kapitaallasten op te nemen in de begroting, met als dekking de gesloten begroting afval;
4. Vanaf 1 januari 2025, voor een periode van zes tot negen maanden, extra BOA capaciteit in te zetten voor ondersteuning en handhaving bij de invoering van de financiële prikkel, met als dekking de gesloten begroting afval.

Inleiding

Aanleiding:

In 2021-2022 hebben we fase 1 van het project “het Nieuwe Inzamelen” afgerond. Alle kernen zijn voorzien van ondergrondse verzamelcontainers voor restafval, bij de verzamelcomplexen zijn voorzieningen geplaatst voor GFT+e en PMD (verplaatsen van bestaande containers).

Voor 2025 staat fase 2 op de planning: het invoeren van de financiële prikkel op het aanbieden van bepaalde huishoudelijke afvalstromen. Hiermee geven we uitvoering aan het raadsbesluit van 6 juli 2020, en zetten we de heffingssystematiek en bijhorende tarieven in als beleidsmiddel. (*Bijlage I – Raadsbesluit financiële prikkel d.d. 6 juli 2020*)

Context:

De belangrijkste reden is dat in 2022 het landelijke beleid is bijgesteld, en aangepast aan de nieuwe Europese richtlijnen. Hierbij verschuift de focus van minder restafval, naar meer gescheiden ingezamelde stromen, en meer hergebruik van grondstoffen.

Daarnaast hebben we de gemeentelijke afvaldoelstellingen bijna gerealiseerd. In 2022 hebben we met de inzameling van huishoudelijk afval de volgende resultaten behaald: (*Bijlage II – Afvalmonitor 2022*).

- Minder restafval 116,0 kg/inw*jr. doel < 100 kg
- Betere afvalscheiding 73,7 % doel > 75 %

Dat is heel goed. In 2016 zaten we nog op 227 kilo, in de jaren 2017 t/m 2021 schommelde het rond de 160 kilo, en in 2022 halen we 116. En dat terwijl de overgang naar “het Nieuwe Inzamelen” pas halverwege 2022 helemaal werd afgerond.

Ook de verwachting voor 2023 is positief, we zien dat het effect van fase 1 nog doorwerkt in de inzamelcijfers. En een kleine afname zou al betekenen dat we de doelstellingen dit jaar in zicht komen.

Maar als we de resultaten nog verder willen verbeteren zijn aanvullende maatregelen nodig:

- Nieuwe, actuele en realistische doelstellingen;

- Vanaf 1 januari 2025: de financiële prikkel op het aanbieden van restafval en GFT+e (*Bijlage III – Analyse varianten financiële prikkel*);

Toelichting:

“Het Nieuwe Inzamelen” - de inzamelsystematiek voor huishoudelijke afvalstromen bestaand uit:

- Aan huis ophalen van gescheiden, herbruikbare afvalstromen
 - *GFT+e* *Groente-, Fruit-, Tuinafval + etensresten*
 - *OPK* *Oud-papier en Karton*
 - *PMD* *Verpakkingen van Plastic, Metaal en Drankenkartons*
- Brengvoorzieningen op buurniveau voor Fijn restafval
- Brengvoorzieningen op wijkniveau voor Glazen verpakkingen, Luiers/Inco en Textiel
- Brengvoorziening op gemeenteniveau (Milieustraat) voor Grof huishoudelijk afval en enkele huishoudelijke afvalstromen
- Op afroep aan huis ophalen van:
 - *Grof restafval*
 - *Grote AEEA* *Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten*

Beoogd effect

We willen in 2030 voldoen aan de Europese en landelijke richtlijnen door het stimuleren van betere afvalscheiding, meer hergebruik en minder niet gescheiden, niet herbruikbaar afval. Dat willen we bereiken met het invoeren van een financiële prikkel op het aanbieden van bepaalde huishoudelijke afvalstromen. Ook streven we naar een eerlijke verdeling van de kosten via de heffing – afval scheiden loont. Inwoners die minder restafval aanbieden hebben straks een lagere rekening. Inwoners die hun afval niet scheiden, en veel restafval aanbieden betalen hiervoor – de vervuiler betaalt.

Bijlagen

- I Raadsbesluit d.d. 6 juli 2020 – verzoek aan college tot invoeren financiële prikkel
- II Afvalmonitor 2022
- III Analyse varianten financiële prikkel

Argumenten

1. Nieuwe doelstellingen

a. De huidige doelstellingen zijn bijna behaald.

In 2022 hebben we 116 kilo restafval per inwoner ingezameld, en 73,7 % van het afval gescheiden ingezameld. Daarmee hebben we de huidige doelen in beeld. Als we de resultaten nog verder willen verbeteren zijn nieuwe doelen nodig.

b. De Europese richtlijnen, en het landelijke beleid zijn aangepast.

De focus verschuift van minder restafval naar meer en betere afvalscheiding en meer hergebruik.

c. De nieuwe doelstellingen sluiten aan bij het Programma Duurzaamheid.

In het Programma Duurzaamheid heeft de gemeente haar doelstellingen tot aan 2050 geformuleerd. Een deel van die doelen heeft betrekking op afval en circulariteit. De nieuwe afvaldoelen sluiten aan bij deze eerder vastgestelde doelstellingen op het gebied van Duurzaamheid. Betere afvalscheiding, en meer hergebruik zorgt voor een grote CO₂-reductie. Voor 1.000 kilo PMD is dat ruim 1.200 kilo, voor 1.000 kilo oud-papier 850 kilo. Per jaar zamelen wij 900.000 kilo PMD en 1.000.000 kilo oud-papier in, daarmee besparen we ruim 2.100 ton CO₂.

2. Invoeren financiële prikkel

a. Fase 2, het invoeren van een financiële prikkel is vastgesteld beleid.

Op 6 juli 2020 heeft de raad besloten dat een financiële prikkel onderdeel is van “het nieuwe Inzamelen” en het college gevraagd hiertoe een voorstel te doen. (*Bijlage I*)

b. De financiële prikkel is noodzakelijk, en bewezen effectief, om de doelstellingen in 2030 te halen.

Ondanks de goede resultaten in 2022 halen we nog steeds meer dan 100 kilo restafval per inwoner per jaar op. De verwachting is dat 2023 deze hoeveelheid nog licht afneemt en daarna 100 kilo haalbaar moet zijn. Om minder dan 30 kilo te behalen in 2030 is meer nodig, waaronder het invoeren van een financiële prikkel. Deze maatregel heeft in andere gemeenten zijn effectiviteit al bewezen.

c. Variant 1.b heeft de voorkeur.

We vragen een tarief per aanbieding van restafval en GFT+e. PMD en oud-papier blijven

gratis. Hiermee willen we de doelstellingen behalen en tegelijkertijd de kosten neerleggen bij die huishoudens die meer gebruik maken van de voorzieningen.

d. Eén (1) vastrecht voor alle huishoudens is de meest voor de hand liggende keus.

De kosten die in het vastrecht opgenomen worden, zijn niet afhankelijk van het aantal personen in een huishouden. Een éénpersoons huishouden maakt niet altijd minder gebruik van collectieve voorzieningen. Een meer persoons huishouden heeft niet automatisch meer restafval. Dat is vooral afhankelijk van het gedrag (inkoop/afvalscheiding) van de betrokken inwoners/huishoudens. Eén (1) vastrecht is eenvoudiger, en daarmee goedkoper, te heffen. Er zijn immers minder werkzaamheden nodig om de aanslag op te leggen.

e. De middelhoge prikkel voor restafval zorgt voor de beste resultaten.

Een lager tarief zorgt er voor dat inwoners hun afval minder goed scheiden. Daardoor wordt het tijdig halen van de doelstellingen ook moeilijker, zo niet onmogelijk. Een hoger tarief leidt niet automatisch tot veel betere afvalscheiding, maar kan wel tot onvrede leiden, en daarmee zelfs tot slechtere resultaten.

f. Met de nieuwe prikkel zou iedereen minder afvalstoffenheffing kunnen gaan betalen.

Doordat we een tarief per aanbidding vragen kan iedereen zorgen dat de afvalstoffenheffing zo laag mogelijk blijft. Gemiddeld zou iedereen minder moeten gaan betalen dan nu, omdat de totale kosten dalen door lagere verwerkingskosten bij gescheiden ingezamelde afvalstromen.

g. 1 Januari 2025 is het eerst haalbare moment voor het invoeren van de prikkel.

Het invoeren van een financiële prikkel vraagt extra inzet van zowel Afval als Belastingen bij de voorbereidingen en het vaststellen van de regelingen. Hierdoor is het niet mogelijk eerder een financiële prikkel in te voeren.

3. Nieuwe GFT+e en RST-containers

a. De huidige containers zijn aan het eind van hun levensduur.

De huidige containers stammen uit 2005 en zijn dus al 18 jaar oud. De gemiddelde levensduur van een container is 15 tot 20 jaar. We moeten de laatste jaren steeds meer containers vervangen, vooral omdat de romp scheurt. Hierdoor lopen de jaarlijkse vervangingskosten op.

b. Het huidige contract voor levering is te oud.

De overeenkomst voor de levering stamt ook uit 2005. Voor een dergelijke grote opdracht is een nieuwe aanbesteding de enige juiste oplossing.

c. Door het vervangen van de containers is het registratiebestand in 1 keer op orde.

De afgelopen jaren kunnen GFT+e containers verwisseld zijn. Of er staan andere en/of oude, afgemelde containers bij de inwoners. Voor het opleggen van de heffing per aanbidding is het cruciaal dat het registratiebestand klopt. Wanneer we bij alle huishoudens een nieuwe container plaatsen is dat met 100% zekerheid geborgd.

4. Tijdelijk uitbreiden capaciteit BOA

a. Extra handhaven bij het invoeren van de financiële prikkel is noodzakelijk.

De BOA kan optreden bij eventuele afvaldumpingen, en verkeerd gebruik van de voorzieningen. Hiermee geven we een duidelijk signaal af aan de inwoners die hun afval niet volgens de regels aanbieden.

Kantttekeningen

1. Nieuwe doelstellingen

a. Werkelijk hergebruik is nog lastig te meten.

Het werkelijke percentage van de gescheiden ingezamelde afvalstromen dat hergebruikt wordt is lastig te bepalen. In veel gevallen is dit nog niet exact bekend en gaan we uit van de opgave van de verwerkers en/of algemene hergebruikcijfers.

b. Nadruk op meer gescheiden ingezameld afval, en minder restafval kan zorgen voor vervuiling van gescheiden ingezamelde afvalstromen, en meer vervuiling in de openbare ruimte.

De nadruk ligt daarom op meer, en beter gescheiden ingezamelde afvalstromen. Hiervoor is extra communicatie noodzakelijk. Het aantal afvaldumpingen in de gemeente is relatief laag. Per jaar halen we minder dan 50 ton restafval uit de openbare ruimte. Vergeleken met de in totaal 9.750 ton huishoudelijk afval is dat heel weinig (ca. 0,5%). Elke kilo is er echter één teveel, en dus blijven we inzetten op preventie en handhaving om te voorkomen dat de situatie verandert.

2. Invoeren financiële prikkel

- a. **Een tarief voor het aanbieden van GFT+e is geen prikkel voor betere afvalscheiding.**
Ervaring uit andere gemeenten leert dat een (beperkt) tarief voor GFT+e niet leidt tot mindere inzamelresultaten. En daarbij, het inzamelen en verwerken van GFT kost nou eenmaal geld, ongeveer 15 % van de totale jaarlijkse afvalkosten. Die kosten zouden we anders via het vastrecht verrekenen, en dan betalen mensen die weinig GFT+e aanbieden in gelijke mate mee.

3. Nieuwe GFT+e en RST-containers

- a. **Een investering leidt tot verhoging van de afvalstoffenheffing.**
De kapitaallasten worden in de begroting opgenomen en leiden tot hogere afvalkosten.

4. Tijdelijk uitbreiden capaciteit BOA

- a. **De BOA leidt tot verhoging van de afvalstoffenheffing.**
Er is voldoende ruimte in de begroting om deze lasten op te vangen zonder de afvalstoffenheffing te hoeven verhogen. De verwachting is daarnaast dat de BOA een bijdrage levert aan het voorkomen van afvaldumpingen en daaruit voorkomende kosten.

Financiën

- De effecten van de financiële prikkel leiden tot verschuivingen in het afvalaanbod, en dus in de kosten en baten. Deze effecten kunnen we pas ramen bij het bepalen van de tarieven voor 2025;
- Het krediet voor de GFT+e en RST containers leidt tot verhoging van de kapitaallasten met € 38.667 per jaar, gemiddeld over 15 jaar;
- De extra inzet van de BOA is incidenteel.

Al deze kosten verrekenen we in de gesloten begroting afval. De verwachting is dat, ondanks de extra lasten, de totale afvalkosten dalen doordat we minder restafval en meer gescheiden afval inzamelen.

Belastingen

Het invoeren van een financiële prikkel zorgt voor hogere kosten voor het opleggen en innen van de Afvalstoffenheffing. Vanaf 2025 worden deze werkzaamheden ondergebracht bij SVHW. De exacte kosten zijn op dit moment niet bekend. We houden rekening met eenmalige kosten van € 55.000, en een structureel bedrag van € 41.000 per jaar. Tijdens het bepalen van de definitieve tarieven in 2024 zijn deze kosten wel bekend en zullen we die verwerken in de begroting om de tarieven juist te berekenen.

Communicatie

Kernboodschap:

We streven naar een duurzaam, fossielvrij, klimaatneutraal en circulair Geertruidenberg in 2050 of eerder.

Publicatie in publieksversie van de besluitenlijst:

De raad heeft nieuwe doelstellingen voor het afvalbeleid vastgesteld. In 2030 willen we nog maximaal 30 kilo restafval per inwoner per jaar, en meer dan 90 % van het afval gescheiden inzamelen. Van al het afval willen we uiteindelijk meer dan 60 % hergebruiken.

De afvalstoffenheffing verandert daarom ook. Vanaf 2025 gaan de inwoners betalen voor het aanbieden van restafval en GFT+e. Daarnaast betaalt ieder huishouden een vast bedrag per jaar, het vastrecht. Hiermee willen we meer afval gescheiden inzamelen. En de kosten eerlijker verdelen. Heeft iemand meer restafval of GFT+e dan iemand anders? Dan betaalt die inwoner ook meer voor het ophalen/wegbrengen ervan. Tot slot krijgt ieder huishouden ook een nieuwe GFT+e container, en krijgen de inwoners in het buitengebied een nieuwe container voor restafval.

Communicatiemiddelen:

Extern:

- www.geertruidenberg.nl
- Publicatie op gemeentepagina in de Langstraat
- Flyer/Folder aan huis
 - Over de tariefprikkel zelf, en later in 2024 over de aangepaste tarieven
 - Over nieuwe GFT+e en restafval container

Burgerparticipatie

Niet van toepassing

Uitvoering

Na het besluit van de raad beginnen we met communicatie en de inkoop van de GFT+e en RST-containers. Ook beginnen we met de eerste communicatie over het invoeren van de financiële prikkel. Alle inwoners

krijgen in 2024 een flyer/folder met de nieuwe tarieven. De planning is dat alle GFT+e en RST-containers uiterlijk halverwege 2024 vervangen zijn.

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij vaststelling aan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,
de secretaris, de burgemeester,

R. Brekelmans

M. Witte

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg.

Gelet op:

Besluit:

1. De volgende nieuwe doelstellingen voor 2030 voor het afvalbeleid vast te stellen:

Doelstelling	2030
minder restafval	< 30 kg/inw*jr.
meer, en betere afvalscheiding	> 90 %
meer hergebruik van grondstoffen	> 60 %;

2. Vanaf 1 januari 2025 de financiële prikkel op het aanbieden van huishoudelijk afval in te voeren, en het systeem van heffing vast te stellen volgens variant 1.b, met:
- één (1) vastrecht voor alle huishoudens, en
 - aanbiedtarieven voor restafval en GFT+e;
3. Alle huishoudens in 2024 een nieuwe GFT+e en RST-container te geven en hiervoor een krediet beschikbaar te stellen van € 500.000, en de kapitaallasten op te nemen in de begroting, met als dekking de gesloten begroting afval;
4. Vanaf 1 januari 2025, voor een periode van zes tot negen maanden, extra BOA capaciteit in te zetten voor ondersteuning en handhaving bij de invoering van de financiële prikkel, met als dekking de gesloten begroting afval.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 23 november 2023,

Geertruidenberg,

de raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

drs. K.M.C. Millenaar-Rammelaere

M. Witte